

ISSN:
3060-5245
ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

.....

2026

Агробизнес, наука и
технология

AGROBIZNES FAN VA TEKNOLOGIYALAR

Agribusiness, science and
technology

Iyun № 6, 2026

№ 083688

Platform &
workflow by

OJS / PKP
.....

Toshkent-2026

BOSH MUHARRIR

Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.

Bosh muharrir o'rinbosarlari:

Islamonov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Sultonov Kamoliddin Sadriiddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Farmonov To'lg'in Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.

Muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitoval Velikogo)

Gilbert Ludwig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Daiva Makutenė – professor, (Vitautas Magnus universiteti, Litva)

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna - i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay'ati:**08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:**

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;

Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;

Abduvasilov Abduraziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;

Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Galinova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;

Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:

Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);

Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);

Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);

Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;

Namazov Ixtiyor Choriyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., katta ilmiy xodim;

Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n. professor;

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Kasimov Botir Sadriiddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);

Akramov Umidilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;

Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS

Toshkent davlat agrar
universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray
tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:
<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

Jurnalning ilmiyligi:

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 30.11.2024-yildagi
№364/5-sonli qarori bilan
08.00.00-Iqtisodiyot fanlari
bo'yicha, 08.05.2025-yildagi
№370/5-sonli qarori bilan
06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari
bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy
ilmiy natijalarini chop etish
tavsiya etilgan milliy ilmiy
nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 907 sahifa.
E'lon qilishga 2026-yil 30-iyunda
ruxsat etildi.

“AGROBIZNES, FAN VA TEKNOLOGIYALAR” ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNALI

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati.

06.00.00 – QISHLOQ XO‘JALIGI FANLARI

- 06.01.01 – Umumiy dehqonchilik. Paxtachilik
- 06.01.02 – Melioratsiya va sug‘orma dehqonchilik
- 06.01.03 – Agrotuproqshunoslik va agrofizika
- 06.01.05 – Seleksiya va urug‘chilik
- 06.01.06 – Sabzavotchilik
- 06.01.07 – Mevachilik va uzumchilik
- 06.01.08 – O‘simlikshunoslik
- 06.01.09 – O‘simliklarni himoya qilish
- 06.01.11 – Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini saqlash va qayta ishlash
- 06.02.02 – Qishloq xo‘jaligi hayvonlarini oziqlantirish va ozuqa tayyorlash texnologiyasi
- 06.02.03 – Xususiy zootexniya. Chorvachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish texnologiyasi
- 06.03.01 – O‘rmon ekinlari. Seleksiya, urug‘chilik va shaharlarni ko‘kalamzorlashtirish. O‘rmonlar agromelioratsiyasi va himoya o‘rmonlarini barpo etish, Dorivor o‘simliklar introduktsiyasi, yetishtirish texnologiyasi va agrofarmekologiyasi.

MUNDARIJA

IQTISODIYOT FANLARI

BAKAYEV ZIYOVUDDINXON TOSHBOLTA O‘G‘LI

Turizm va mehmondo‘stlik sohasining iqtisodiy mohiyati va ahamiyati.....16

ИБРАГИМОВА МАДИНА ИСМОИЛОВНА

Инвестиции в человеческий капитал как фактор экономического роста.....25

MAXMUDOV JASURBEK ERGASHEVICH

Investitsion salohiyatni oshirishda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning o‘rni.....35

MUROTKOSIMOV SHOXRUX ABDISALIMOVICH

Korporativ ijtimoiy boshqaruv tizimini rivojlantirishda ESG tamoyillari va raqamli texnologiyalarning roli.....43

ESHMIRZAYEV SODIKJON ERKONBOY O‘G‘LI

Sanoat korxonalarida quyosh energetikasi loyihalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish.....53

IBROXIMOVA NAFOSAT ABDUSATTOR QIZI

Raqamli iqtisodiyotda mehnat unumdorligini oshirishning innovatsion mexanizmlari.....60

QODIROVA MOHINUR BAHODIR QIZI

Mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishni rag‘batlantirishning zamonaviy mexanizmlarini takomillashtirish.....69

XAYDAROVA E‘ZOZA SHUKURULLAYEVNA

Korxonalarda innovatsion salohiyatni boshqarishning rivojlanish tendensiyalari.....78

MAMANOV MUKHAMMADAMIN

Comparative analysis of management strategies for tourism enterprises in developed and developing countries.....84

TOXIROVA NIGORA ZOKIRJON QIZI

Mintaqaviy korxonalar faoliyati samaradorligining tashkiliy va funksional diagnostik rivojlanish tendensiyalari.....96

ODILOVA DILNOZAXON BARNAYEVNA

Sanoat korxonalari raqobatbardoshligini oshirishning usullari.....103

TOSHOV MIRZABEK HAKIMOVICH

Buxoro viloyatida sanoat va turizm integratsiyasi: iqtisodiy samaradorlik tahlili.....107

ABDULLAEV MUZAFFAR ABDUJABBAROVICH

Evaluation of the results of innovation activities, decision-making and its formation.....112

RAHMONOVA TILLA'OV MALIK QIZI

Hududlararo sanoat diversifikatsiyasi asosida mintaqaviy rivojlanishni baholashning iqtisodiy-matematik modellari.....119

IBRAGIMOV AZIZ TURAYEVICH

Buxoro viloyatida erkin iqtisodiy zonalar faoliyati va asosiy ko'rsatkichlari.....125

NIGMATJONOV SARDOR ABDUMANNONOVICH

Hayot faoliyati xavfsizligi fanining fanlararo bog'liqligi: nazariy asoslar va amaliy yondashuv.....138

ИЛХОМЖОНОВА ФОТИМА МУХИДДИНОВНА

Методические основы оценки инвестиционного потенциала регионов....145

RO'ZMETOV NOSIRJON XAMIDJON O'G'LI

O'zbekistonda xorijiy investitsiyalarni jalb qilish samaradorligini oshirishning institutsional mexanizmlari va istiqbollari.....155

RAHMONQULOVA KOMILA MUHAMMADI QIZI

Surxondaryo viloyatida iqtisodiy o'sish omillarining ekonometrik tahlili.....164

ABDUNAZAROV SAIDAXMAT ABDUMALIKOVICH, SHAMSIYEVA DILSHODA ASQARALI QIZI

Korxonalarning raqobatbardoshligini oshirishda innovatsion boshqaruvning roli.....173

OBILOV MIRKOMIL RASHIDOVICH

Investitsiya resurslarini optimal yo'naltirishda moliyaviy savodxonlikning roli.....178

MAMATKULOVA XURSHIDA NASRULLAYEVNA

Xitoy tajribasi asosida O'zbekistonda kichik biznes subyektlari raqobatbardoshligini oshirish yo'llari.....185

OBIDOVA FERUZA YAHYOYEVNA

Korxonalarda yashil menejment tizimini joriy etish samaradorligi.....191

BAZAROVA FAYYOZA TUXTAMURODOVNA

Korxonalar marketing boshqaruvida elektron tijorat va Omni-kanal strategiyalarini qo'llashning asosiy jihatlari.....198

KUZIYEVA GULNOZA RASHIDOVNA, DILRABO SAYDALIYEVA BAKHRIDDIN KIZI

O'zbekiston Respublikasida oliy ta'lim tizimini xalqaro standartlar asosida rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati.....204

DONIYEV SHAHOB O'TKIR O'G'LI, HALIMOV JAVLONBEK SHAHRIYOROVICH

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va inflyatsiya o'rtasidagi iqtisodiy bog'lanish.....210

OXUNOVA OYGUL USMONJON QIZI

Genderlik tengligi va barqaror mehnat bozorini rivojlantirish: OECD va Markaziy Osiyo mamlakatlarining qiyosiy tahlili.....215

ISLOMOV JAVOHIR ISKANDAR O'G'LI

O'zbekiston tijorat banklarida islomiy moliya darchalari faoliyatining buxgalteriya hisobini yuritish va dasturiy ta'minot integratsiyasi istiqbollari.....221

МУХАММАДИЕВ НАУФАЛБЕК АЗИЗБЕК УГЛИ

Влияние электронной коммерции на рост валового внутреннего продукта нашей страны.....230

TAIROVA ZARNIGOR MAMMAT QIZI

Zamonaviy ishlab chiqarish korxonalarining resurs salohiyatini boshqarish usullari.....238

BAZAROVA FAYYOZA TUXTAMURODOVNA

To'qimachilik tovarlari raqobatbardoshligini oshirishda iste'molchilar xulq-atvorining ta'siri.....248

ЮЛДАШОВА ГАВХАР ХУСНИТДИНОВНА

Приоритетное значение инновационных подходов и стратегического развития в системе корпоративного управления.....257

ABDUSALOMOVA FARIDA OLIMJON QIZI

Raqamli transformatsiyaning xizmat ko'rsatish sohasida bandlik va daromadlarga ta'siri.....262

XASANOVA RAYXON BOZOROVNA

Sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar yordamida banklarda innovatsion faoliyatni rivojlantirish yo'llari.....271

OBIDOVA FERUZA YAHYOYEVNA

Korxonalarda innovatsion madaniyatni shakllantirish mexanizmlari.....279

SULEYMANOV FARRUX RAXIMJON O'G'LI

Markazlashtirilgan va markazlashtirilmagan infratuzilma aktivlarini boshqarish modellari.....284

TURDIMURATOV MAQSUD MUZAFFAROVICH

Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida qurilish sohasida zamonaviy boshqaruv tizimlarini iqtisodiy ahamiyati.....290

TURUMOVA DILDORA ABDUMANNONOVNA

Tijorat banklarida daromad va xarajatlar hisobining zamonaviy holati va rivojlantirish istiqbollari.....297

SHODMONQULOV KAMOLIDDIN MURODILLAYEVICH

Kichik sanoat zonalarini rivojlantirish orqali hududiy muammolarni bartaraf etish yo'llari.....304

MO'MINOVA KANIZAXON YO'LDASHALI QIZI

Kichik korxonalarda eksport salohiyatini oshirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash.....311

MAXTIMOVA ZARAFSHON OLLOYOROVNA

Tadbirkorlik subyektlari faoliyatida yashil moliyalashtirishga ta'sir etuvchi omillarni optimallashtirish istiqbollari.....322

TAIROVA ZARNIGOR MAMMAT QIZI

O'zbekiston ishlab chiqarish korxonalarining resurs salohiyatidan samarali foydalanish samaradorligini oshirish yo'llari.....333

ASLANOVA DILNOZA FATILLOYEVNA

Qishloq xo'jaligi va turizm integratsiyasi: agroturizmning mintaqaviy iqtisodiyotga ta'siri.....340

SAFAROV BEKZOD ISTAMOVICH

Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy-texnik mahsulotlarning mohiyati, turlari va o'ziga xos xususiyatlari.....348

LAZIZ ABDUGHAFFOROVICH URINOV

Main directions of banking services development in Uzbekistan and their impact on efficiency of banking activity.....356

MIRZAYEVA RO'ZIGUL AZAMAT QIZI, ESHQULOVA NASIBA
NORMO'MINOVNA

Qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportini raqamli transformatsiya va barqaror rivojlanish asosida takomillashtirish.....363

SULEYMANOV FARRUX RAXIMJON O'G'LI

Madaniy meros obyektlari va tarixiy binolarni aktivlar menejmenti asosida muhofaza qilish va saqlash metodikasi.....370

SRAJIDINOVA NODIRA SHAVKATOVNA

Sanoat tarmoqlarini ixtisoslashuv va diversifikatsiya asosida rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligi.....378

АКАБИРХОДЖАЕВА ДИЛФУЗА РУСТАМОВНА

Оптимизация запасов энергетических ресурсов агропредприятия на основе экономико-математического моделирования в Mathcad.....384

ALIMOVA SHAMSIYA ABIDOVNA

Ta'lim xizmatlari eksporti milliy iqtisodiyotni rivojlantirish omili sifatida.....391

UROZOVA SHAXLO, HAZRATQULOV SHANBOZ

Raqamli iqtisodiyot sharoitida O'zbekistonda investitsiyalarni rivojlantirish yo'llari.....399

ХОДЖАЕВА ДИЛБАР

Сельский туризм как инструмент сокращения бедности сельского населения: опыт и перспективы Бухарской области.....406

KARIMOV SHANBOZZO'JA XAMDAMJON O'G'LI

Turizmi barqaror rivojlantirishda hududiy boshqaruv omillarining ahamiyati.....422

МУХАММАДИЕВА НОДИРА АХМАДОВНА

Территориальный маркетинг в туризме: зарубежный опыт формирования и реализации концепции.....428

SIROJEV NURBEK G'ULOMIDDIN O'G'LI

Raqamli iqtisodiyot sharoitida risklarni boshqarish tizimlarini rivojlantirishning xorij tajribalari.....440

ELBOYEVA SHAXZODA OLIMOVNA

Ipakchilik klasterlari uchun integratsiyalashgan investitsion boshqaruv modeli.....446

URAZMATOV JONIBEK MUSURMANOVICH

Elektron hisob-faktura va real vaqt rejimidagi nazorat mexanizmlarining iqtisodiy tahlili.....459

RAHIMOVA DURDONA RAVSHANOVA

Mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda raqamli transformatsiya jarayonlarini takomillashtirish yo'nalishlari.....465

XODJAYEVA MUHAYYO ULMASOVNA

Xalqaro audit standartlarini o'rganishda auditning shakllanishi va turlari.....475

FARMONOV OTABEK HAYITMURODOVICH

O'zbekiston Respublikasi Jahon savdo tashkilotiga a'zoligining qishloq xo'jaligiga ta'siri.....484

UBAYDULLAYEV G'AYRAT ZUVAYTOVICH, G'ANIYEV SARDOR TOSHMURODOVICH

Raqamli transformatsiyaning boshqaruv samaradorligiga ta'sirini empirik tahlil qilish.....491

МАКСУМХАНОВА АЗИЗАХОН МУКАДИРОВНА, САЙДАЛИМОВА ДИЁРАХОН БАХОДИРОВНА, ТУХЛИЕВ НУРИСЛОМ УЧКУН УГЛИ

Развитие деятельности сферы услуг с использованием цифровых технологий.....498

MAHMUDOV FAYZULLA MURODULLAYEVICH

Qashqadaryo viloyatida ijtimoiy soha rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlarining ahamiyati.....506

BEGBUTAEV HASAN ARALOVICH

Barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashning institutsional omillari.....512

UBAYDULLAYEV G'AYRAT ZUVAYTOVICH, SHODMANOV TOSHEMIR RO'ZIYEVICH

Raqamli transformatsiya va boshqaruv samaradorligini kompleks baholash.....520

BEGBUTAEV HASAN ARALOVICH

Yashil iqtisodiyot va ekologik investitsiyalarning samaradorligi.....526

YULDASHEVA GULMIRA AZATOVNA

Hududiy sharoitlar asosida qishloq xo'jaligi tarmoqlarida diversifikatsiya jarayonining shakllanishi.....533

G'OFUROVA LOLA RUYIDDINOVNA

Elektron tijoratning tadbirkorlik rivojlanishidagi o'rnini va istiqbollari.....542

MIRZATAEV SALAMAT MURATBAEVICH

Improvement of the scientific basis of the application of smart technologies in reducing ecological risks in the agricultural sector550

XAYDAROV JAHONGIR BAXTIYAROVICH

Parrandachilikning rivojlanish bosqichlari hamda unga mos holda shakllangan xizmatlar turlari.....558

ТАДЖИЕВА САЙЕРА УРАЛОВНА, БОЛТАЕВ ЖАСУРБЕК ГУЛЯМОВИЧ

Территориальный маркетинг, экономическая специализация и конкурентоспособность как факторы развития Бухарской области.....565

QULMATOVA SAYYORA SAFAROVNA

O'zbekiston uy xo'jaliklarida oziq-ovqat mahsulotlariga talabning ekonometrik tahlili va LA-AIDS modeli asosida prognozlash.....577

ISAXODJAEVA ZULFIYA SHUXRATULLAEVNA

O'zbekistonda agrar va elektron tijorat sohaslarida masofaviy raqamli texnologiyalarini tashkiliy-huquqiy asoslari.....585

SAITMURATOV SAITMURAT MASHARIP O'G'LI

Budjet tashkilotlarida ichki auditni xavfga asoslangan metodologiya asosida takomillashtirish.....598

FAXRIDDINOV ABDULHAKIM ZIYAUDDINOVICH

Oziq-ovqat xavfsizligini taminlashda sabzavot ekinlari urug'chiligining ahamiyati.....607

XADJIBEKOVA AZIZA AKBAROVNA

Ichki va tashqi turizmni rivojlantirishning nazariy asoslari hamda ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.....615

KIDIRNIYAZOV AJINIYAZ SHERNIYAZOVICH

Innovative mechanisms of service delivery in construction projects based on artificial intelligence.....621

QURBONOVA XURSHIDA IDIYEVNA, SAXATOVA SHAHZODA

Yashil iqtisodiyot sharoitida sanoat korxonalarining ekologik innovatsion faoliyatini takomillashtirish.....629

XAYDAROV JAHONGIR BAXTIYAROVICH

Toshkent viloyatida parrandachilikda xizmatlar bozorini rivojlantirish.....643

KAMALKARIEVA NILUFAR XALIKBEKOVNA

Tijorat banklarida kadrlar salohiyatini boshqarish samaradorligini baholashning istiqbolli ko'rsatkichlari.....649

ABDUNAZAROV JASURBEK ABDURAXMONOVICH

Moddiy zaxiralar hisobi ma'lumotlaridan foydalangan holda xarajatlarni tahlil qilish.....657

MIRZAEV AKMAL ARZIEVICH

Paxtachilikda suv tejovchi texnologiyalar samaradorligini baholashning institutsional-iqtisodiy yondashuvi.....665

ABDULLAEVA GO'ZAL ALTINBEKOVNA

Stress-testlash va stressuz integral indeksi asosida banklar iqtisodiy xavfsizligini baholash va prognozlash.....670

AZIMOV ISLOM XOLMURODOVICH

Xizmatlar infratuzilmasining iqtisodiy mazmuni, tarkibiy tuzilishi va rivojlanish xususiyatlari.....681

SAUXANOV JANIBEK KAZIEVICH, MIRZANOV ZAKIR MARATOVICH

Modeling forecast indicators of cotton growing and processing clusters.....688

MO'YDINOVA GULNOZAXON QAHRAMON QIZI, XABIBULLAYEV MUHAMMADSODIQ XUSNIDDIN O'G'LI

Xizmat ko'rsatish korxonalarini barqaror rivojlantirishda boshqaruv mexanizmlarining ahamiyati.....696

UBAYTOVA MOHITOBOB JO'RA QIZI

Kichik va o'rta tadbirkorlik subyektlarida soliq majburiyatlari hisobi va tahlilini raqamli transformatsiyalash metodologiyasi.....702

ISAXODJAEVA ZULFIYA SHUXRATULLAEVNA

Agrobiznes va elektron tijorat sohalarida o'qitishning integrallashgan raqamli tizimining baholash usullarini joriy etish yo'llari.....708

TOSHKENT VILOYATIDA PARRANDACHILIKDA XIZMATLAR BOZORINI RIVOJLANTIRISH

XAYDAROV JAHONGIR BAXTIYAROVICH

“TIQXMMI” MTU mustaqil tadqiqotchisi

E-mail: xaydarov.j@gov.uz

Annotatsiya. Mazkur maqolada Toshkent viloyatida parrandachilikda xizmatlar bozorini rivojlantirishning hozirgi holati, iqtisodiy xususiyatlari va asosiy tendensiyalari tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida xizmatlar bozorining tarkibi, xo'jalik subyektlari dinamikasi hamda ozuqa yetkazib berish va logistika xizmatlari xarajatlari o'rganilgan. Shuningdek, tarmoqda xizmatlar samaradorligini oshirishga ta'sir etuvchi omillar aniqlanib, ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: parrandachilik, xizmatlar bozori, Toshkent viloyati, logistika, veterinariya xizmatlari, ozuqa ta'minoti.

Аннотация. В данной статье проанализировано современное состояние и тенденции развития рынка услуг в птицеводстве Ташкентской области. Исследованы структура рынка услуг, динамика хозяйствующих субъектов, а также затраты на кормоснабжение и логистические услуги. Определены факторы, влияющие на эффективность развития сервисного рынка, и разработаны научно обоснованные предложения по его совершенствованию.

Ключевые слова: птицеводство, рынок услуг, Ташкентская область, логистика, ветеринарные услуги, кормоснабжение.

Abstract. This article analyzes the current state and development trends of the poultry service market in the Tashkent region. The structure of the service market, the dynamics of business entities, as well as the costs of feed supply and logistics services are studied. The factors influencing the efficiency of the service market development are identified, and scientifically based recommendations for its improvement are proposed.

Keywords: poultry farming, service market, Tashkent region, logistics, veterinary services, feed supply.

KIRISH

Parrandachilik tarmog'i aholini arzon va sifatli oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash, oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlash hamda qishloq xo'jaligi iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. So'nggi yillarda mamlakatimizda parrandachilikni jadal rivojlantirish, ishlab chiqarish hajmini ko'paytirish va sohaga investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bunda tarmoqning samaradorligi nafaqat ishlab chiqarish resurslariga, balki veterinariya, ozuqa ta'minoti, logistika, inkubatsiya, konsalting va marketing kabi xizmatlar bozorining rivojlanganlik darajasiga ham bevosita bog'liq.

Toshkent viloyati parrandachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish va qayta ishlash bo'yicha respublikada yetakchi hududlardan biri hisoblanadi. Viloyatda yirik parrandachilik korxonalari, fermer xo'jaliklari hamda kichik ishlab chiqaruvchilar faoliyat yuritib, ularning samarali ishlashi xizmatlar bozorining rivojlanganligi bilan chambarchas bog'liq. Biroq xizmat ko'rsatish infratuzilmasining hududlar bo'yicha notekis rivojlanganligi, zamonaviy servis

xizmatlari qamrovining cheklanganligi, logistika va raqamli xizmatlardan foydalanish darajasining yetarli emasligi tarmoqning mavjud imkoniyatlaridan to'liq foydalanishga to'sqinlik qilmoqda.

Shu munosabat bilan Toshkent viloyatida parrandachilikda xizmatlar bozorining hozirgi holatini baholash, uning rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash hamda xizmatlar sifatini va samaradorligini oshirishga qaratilgan iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish dolzarb ilmiy masalalardan hisoblanadi. Mazkur tadqiqotning maqsadi Toshkent viloyati misolida parrandachilikda xizmatlar bozorining rivojlanish holatini tahlil qilish va sohada xizmatlar bozorini takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif hamda tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat..

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Parrandachilikda xizmatlar bozorini rivojlantirish masalasi agrar iqtisodiyot, qiymat zanjiri, ta'minot tizimi va innovatsion xizmatlarni tashkil etish bilan bog'liq holda o'rganiladi. Xorijiy tadqiqotlarda xizmatlar bozorining samaradorligi ishlab chiqarish resurslaridan foydalanish, mahsulot sifati va bozor raqobatbardoshligini ta'minlovchi muhim omil sifatida baholanadi. Xususan, C.Martin va J.Boehlje agrobiznesda xizmatlar tizimini ishlab chiqarish zanjirining ajralmas qismi sifatida baholab, fermer va ishlab chiqaruvchilar uchun servis xizmatlarining mavjudligi iqtisodiy samaradorlikni oshirishini ilmiy jihatdan asoslab berganlar.

Agrar sohada qiymat zanjiri va bozor infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha Kaplinsky R. va Morris M. tomonidan ishlab chiqilgan yondashuvlarda xizmatlar ishlab chiqarishdan tortib mahsulotni iste'molchiga yetkazib berishgacha bo'lgan jarayonlarning asosiy bo'g'ini sifatida talqin qilinadi. Ularning fikricha, logistika, saqlash, sertifikatlash va axborot-konsalting xizmatlarini takomillashtirish qo'shimcha qiymat yaratish imkoniyatlarini kengaytiradi hamda bozor ishtirokchilarining daromadlarini oshirishga xizmat qiladi.

Parrandachilik sohasiga oid tadqiqotlarda mahsulot xavfsizligi va bioxavfsizlik tizimini takomillashtirish masalalari ham alohida o'rin egallaydi. World Bank, International Finance Corporation (IFC) hamda Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ekspertlari tomonidan tayyorlangan tahliliy hisobotlarda veterinariya xizmatlari, ozuqa ta'minoti, laboratoriya diagnostikasi va raqamli monitoring tizimlarini rivojlantirish tarmoqning barqaror o'sishini ta'minlovchi muhim omil sifatida e'tirof etilgan.

Mahalliy olimlar tomonidan ham qishloq xo'jaligida xizmatlar bozorini takomillashtirish, agroklasterlar faoliyatini rivojlantirish, logistika markazlarini tashkil etish va servis xizmatlari samaradorligini oshirish bo'yicha qator ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilgan. Ularda xizmatlar bozorini institutsional jihatdan takomillashtirish, xususi sektor ishtirokini kengaytirish hamda raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali agrar tarmoq raqobatbardoshligini oshirish masalalari asoslangan.

TADQIQOT USULLARI

Mazkur tadqiqotda Toshkent viloyatida parrandachilikda xizmatlar bozorining rivojlanish holatini o'rganishda ilmiy abstraksiya, tizimli yondashuv, tahlil va sintez, qiyosiy hamda iqtisodiy-statistik tahlil usullaridan foydalanildi. Shuningdek, guruhlash, dinamik qiyoslash va iqtisodiy-mantiqiy tahlil usullari orqali xizmatlar bozorining tarkibi, rivojlanish tendensiyalari hamda tarmoq samaradorligiga ta'sir etuvchi asosiy omillar baholandi.

Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, Qishloq xo'jaligi vazirligi, Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish qo'mitasi hamda Toshkent viloyati parrandachilik korxonalarining statistik va tahliliy ma'lumotlari tashkil etdi. Olingan ma'lumotlar asosida xizmatlar bozorining mavjud holati tahlil qilinib, uni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari aniqlandi va sohada xizmatlar samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy asoslangan taklif hamda tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA ASOSIY NATIJALAR

Mamlakatimizda parrandachilik tarmog'i jadal rivojlanib bormoqda. Xususan, 2020–2025 yillar davomida respublikamizda parrandachilik xo'jaliklari soni barcha tashkiliy shakllar kesimida o'sish tendensiyasini namoyon etgan. 2020 yilda fermer xo'jaliklari soni 372 tani tashkil etgan bo'lsa, 2025 yilda 429 taga yetgan, ya'ni 57 taga yoki 15,3 foizga ko'paygan. Dehqon xo'jaliklari soni 81 tadan 94 taga oshgan bo'lib, 13 taga yoki 16,0 foizga o'sgan. Bu ikki toifada o'sish nisbatan barqaror va o'rtacha sur'atda kechgan (1-jadval).

Eng yuqori o'sish MChJ shaklidagi xo'jaliklarda kuzatilgan. 2020 yilda 480 ta bo'lgan bo'lsa, 2025 yilda 735 taga yetgan. O'sish 255 tani tashkil etib, 53,1 foizga ko'paygan. Bu ko'rsatkich parrandachilik sohasida korporativ shakldagi korxonalarning ulushi sezilarli darajada oshib borayotganini ko'rsatadi. Klasterlar soni esa 16 tadan 25 tagacha oshgan bo'lib, 9 taga yoki 56,3 foizga o'sgan. Bu eng yuqori nisbiy o'sish hisoblanadi va tarmoqda integratsiyalashgan ishlab chiqarish tizimi shakllanayotganini anglatadi.

1-jadval
Respublikamizda parrandachilikning xo'jalik shakli bo'yicha soni, ta

Hududlar	Yillar					2025 y. 2020 y.ga nisb. %
	2020	2021	2022	2023	2025	
Fermer xo'jaligi	372	392	398	416	429	115,3
Dehqon xo'jaligi	81	86	87	91	94	116,0
MChJ	480	526	645	686	735	153,1
Klaster	16	18	22	23	25	156,3

Yillar kesimida qaraydigan bo'lsak, barcha shakllarda izchil o'sish kuzatilgan, ayniqsa 2022-2024 yillar oralig'ida MChJlar soni tez sur'atlarda oshgan. Umuman olganda, tahlil shuni ko'rsatadiki, 2020–2025 yillarda parrandachilik sohasida tadbirkorlik sub'ektlari soni ortib, ayniqsa zamonaviy tashkiliy shakllar MChJ va klasterlar ulushi yuqori sur'atda (53,1 foiz o'sish) kengaygan. Bu tarmoqda bozor

munosabatlari chuqurlashayotgani va ishlab chiqarishni yiriklashtirish jarayoni kuchayganini ko'rsatmoqda.

Toshkent viloyati Qibray tumanida parrandachilik xo'jaliklariga ozuqa yetkazib berish xizmatlari bo'yicha jami xarajatlar 170 000,0 so'm/t/kmni tashkil etib, uning asosiy qismi xomashyo va material xarajatlarga to'g'ri keladi (56,0%). Bu ko'rsatkich ozuqa mahsulotlarini tayyorlash, saqlash va yetkazib berish jarayonida moddiy resurslar hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Shuningdek, kommunal xarajatlar ulushining 18,0 foizni tashkil etishi omborxonalar, sovutish va saqlash infratuzilmasidan foydalanish bilan bog'liq. Transport va logistika xarajatlari 7,0 foizni tashkil etgan bo'lib, 280 ta xo'jalik va 22,2 mln bosh parrandani qamrab olish uchun keng ko'lamli tashkiliy ishlar amalga oshirilganligini anglatadi. Umuman olganda, ozuqa yetkazib berish xizmatida moddiy resurslar sarfi yuqori bo'lib, xarajatlar tarkibida xomashyo omillari ustun ahamiyat kasb etadi.

2-jadval

**Toshkent viloyati Qibray tumanidagi parrandachilik xo'jaliklariga ozuqa
tkazib berish va logistika xizmatlarini ko'rsatishda xarajatlar tarkibi va
ulushi (so'm/t/km)**

№	Xarajat turlari	Ozuqa yetkazib beruvchi xizmatini ko'rsatuvchi sub'ektlarda		Logistika xizmatini ko'rsatuvchi sub'ektlarda	
		%	summa	%	summa
Jami xarajatlar		170 000,0		20 000,0	
1	Ish haqi xarajatlari	6	10 200,0	18	3 600,0
2	Xomashyo va material xarajatlari	56	95 200,0	35	7 000,0
3	Asosiy vositalar xarajatlari	5	8 500,0	15	3 000,0
4	Kommunal xarajatlar	18	30 600,0	3	600,0
5	Transport va logistika xarajatlari	7	11 900,0	17	3 400,0
6	Ma'muriy xarajatlar	3	5 100,0	5	1 000,0
7	Ta'mir va texnik xizmat xarajatlari	3	5 100,0	5	1 000,0
8	Boshqa operatsion xarajatlar	2	3 400,0	2	400,0
Xizmat ko'rsatish hajmi					
1	xizmat ko'rsatilgan xo'jaliklar soni, ta	280		88	
2	xizmat ko'rsatilgan parranda soni, ming bosh	22 400		-	

Manba: monografik tadqiqotlar asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Logistika xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlarda jami xarajatlar 20 000,0 so'm/t/kmni tashkil etgan bo'lib, xarajatlar tarkibi nisbatan transport vositalari va mehnat resurslariga bog'liq shakllangan. Xomashyo va material xarajatlari 35,0 foiz, ish haqi xarajatlari 18,0 foiz va transport-logistika xarajatlari 17,0 foizni tashkil etgan. Asosiy vositalar xarajatlarning 15,0 foizga tengligi avtotransport vositalari, maxsus texnikalar va ularning amortizatsiyasi bilan izohlanadi. Ta'mirlash va texnik xizmat ko'rsatish xarajatlari ham 5,0 foizni tashkil etib, transport parklarining uzluksiz ishlashini ta'minlashga xizmat qiladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, logistika xizmatlari kapitaloyom va transport

infratuzilmasiga yuqori darajada bog'liq bo'lib, ularning samaradorligi asosan transport vositalaridan foydalanish darajasi va tashish masofalarini optimallashtirishga bog'liq hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, 2020–2025 yillar davomida respublikada parrandachilik tarmog'ida xo'jalik sub'ektlari soni izchil o'sib borgan. Ayniqsa, mas'uliyati cheklangan jamiyatlar va klasterlar sonining yuqori sur'atlarda ko'payishi sohada ishlab chiqarishni yiriklashtirish, investitsiyalar jalb qilish hamda xizmatlar bozoriga bo'lgan talabning ortib borayotganligini anglatadi. Bu esa parrandachilik tarmog'ida veterinariya, ozuqa ta'minoti, logistika, laboratoriya va konsalting kabi xizmatlarning iqtisodiy ahamiyati tobora kuchayib borayotganini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, xizmatlar infratuzilmasini hududlar kesimida mutanosib rivojlantirish sohaning barqaror o'sishini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari asosida Toshkent viloyatida parrandachilikda xizmatlar bozorini rivojlantirish maqsadida xizmat ko'rsatuvchi sub'ektlar o'rtasida raqobat muhitini kuchaytirish, xususiy veterinariya va laboratoriya xizmatlari tarmog'ini kengaytirish, ozuqa yetkazib berish hamda logistika xizmatlarini klaster tamoyili asosida tashkil etish maqsadga muvofiq. Shuningdek, xizmat ko'rsatuvchi korxonalarni imtiyozli moliyalashtirish, raqamli platformalar orqali buyurtmalarni qabul qilish va xizmatlar monitoringi tizimini joriy etish xizmatlar sifati va tezkorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kelgusida parrandachilikda xizmatlar bozorini rivojlantirishda hududiy servis markazlarini tashkil etish, transport-logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish, xizmatlar sifatini baholashning zamonaviy mezonlarini joriy etish hamda davlat-xususiy sheriklik asosida yangi xizmat turlarini rivojlantirish maqsadga muvofiq. Mazkur chora-tadbirlarni amalga oshirish parrandachilik korxonalari xarajatlarini qisqartirish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, mahsulot raqobatbardoshligini kuchaytirish hamda Toshkent viloyatida xizmatlar bozorining barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Martin C., Boehlje M. The Industrialization of Agriculture and Its Implications for Farm Management. – Purdue University Press, 2020. – 210 p.
2. Kaplinsky R., Morris M. A Handbook for Value Chain Research. – Ottawa: IDRC, 2021. – 144 p.
3. World Bank. Agribusiness and Rural Transformation Report. – Washington, DC, 2023. – 180 p.
4. OECD. Agricultural Policy Monitoring and Evaluation. – Paris: OECD Publishing, 2024. – 320 p.
5. IFC (International Finance Corporation). Investing in Poultry Value Chains. – Washington, DC, 2022. – 110 p.

6. FAO. Poultry Sector Development and Biosecurity Guidelines. – Rome: Food and Agriculture Organization, 2023. – 165 p.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-son "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni.
8. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. – Toshkent, 2025.
9. Toshkent viloyati Qishloq xo'jaligi boshqarmasi. Parrandachilik korxonalari faoliyati bo'yicha tahliliy ma'lumotlar. – Toshkent, 2025.

2026-yil, iyun. №6-son.

Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun
Musahhih: Boltayev Nurali
Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru
Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjurnal
Telefon raqami: +998939018320, +998934393000
Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati" ga kiritilgan.

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali
2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy
kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669225** reyestr
raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №083688

**Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani,
Universitet ko'chasi, 2-uy**